

Cotidianul – 3 iulie 2007

O crima a Securitatii este scoasa azi la iveala prin deshumare

Iosif Orsa, un taran din judetul Hunedoara impuscat de Securitate, va fi deshumat astazi.

Pe 11 februarie 1950, Iosif Orsa a fost executat in spatele casei sale din satul Glodghilesti-Zam, comuna Burjuc (Hunedoara), de doi securisti imbracati in civil. Era intr-o simbata, iar a doua zi Orsa urma sa fie nas de cununie al unui cuplu de tineri din sat. Crima a zguduit atunci comunitatea de la poalele Muntilor Metaliferi, inasa cazul a fost musamalizat imediat de autoritati. Ca si cum l-ar fi inghitit pamintul, moartea lui Orsa nici macar nu a fost consemnata in scripte.

Dupa 57 de ani, crima Securitatii a fost inasa devoalata de un batrin din Deva, Olivian Selesan, care a sesizat in scris Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului (IICCR). Informatiile oferite de el au fost verificate de investigatorii din cadrul institutului in cadrul unei cercetari preliminare, iar astazi ei vor participa la deshumarea osemintelor, in prezenta unui procuror si a unui medic legist. „Pe de-o parte, se presupune ca executia s-a datorat sprijinului pe care Iosif Orsa l-a acordat partizanilor anticomunisti din Muntii Metaliferi. Exista inasa si o alta varianta, ca a fost confundat cu o alta persoana cautata de securisti. A fost executat prin impuscare cu citeva focuri de arma“, spune Andrei Muraru, seful Biroului Cercetari in Arhive din cadrul IICCR. Locul in care a fost ingropat de securisti era cunoscut de sateni, inasa abia dupa 1990 au indraznit sa-i puna o cruce. Moartea lui Iosif Orsa nu a fost inasa consemnata in scripte, cei doi securisti, care se pare ca astazi nu mai sint in viata, reusind sa-si acopere oficial crima. Cel putin despre unul dintre ei se stie ca ar fi fost consateanul lui Orsa si ca ulterior ar fi lucrat in cadrul primariei. „Din cite stim, mai sint in viata o nepoata a victimei si mireasa al carei nas urma sa fie Iosif Orsa a doua zi dupa executie. Speram sa aflam de la ele detaliile acestui caz si, prin scoaterea lor la iveala, sa se faca o reparatie morala. Tocmai in acest sens am fost, de altfel, sesizati“, spune Andrei Muraru.

Crima de la Glodghilesti-Zam nu este prima investigata de IICCR. In urma unei sesizari similare, in luna mai au mai fost deshumate sase persoane executate de Securitate in comuna Tirlisua, judetul Bistrita-Nasaud. Povestea ingropaciunii lor este una halucinanta. Doi dintre ei au fost siliti sa-si sape singuri groapa inainte de executie, iar pentru ceilalti patru au fost chemati parintii, mintiti initial ca acolo urmeaza sa fie ingropati niste ciini. Desi in Bistrita a fost deschisa o ancheta ce viza aceste executii, ea a fost inchisa fara sa fie pedepsit cineva. Unul dintre securistii implicati in aceste crime este inasa in viata si impotriva lui IICCR a facut o plingere la Parchetul Militar. „Executiile au inceput in 1945, savirsite la inceput de sovietici. Cele mai multe au avut loc in anii ‘50 si au continuat pina in ‘64. Dupa cazurile de care se stie pina in acest moment, putem estima ca peste o suta de persoane au fost executate de Securitate in acest mod“, spune Cosmin Budeanca, seful Biroului Muzee-Memorie din cadrul IICCR. Urmele au fost sterse in majoritatea cazurilor, iar cele mai dramatice situatii au fost cele in care familiile nu au stiut nici macar locul ingropaciunii.

<http://www.cotidianul.ro/index.php?id=11981&art=31593&cHash=db47b358fe>

HUNEDOREANUL

COTIDIAN AL JUDEȚULUI HUNEDOARA

EDITAT DE MEDIAPRO

Misterul unui asasinat comunist

EXCLUSIV

► Rămășițele unui sătean din Glodghilești, împușcat în spate de comuniști cu mai bine de o jumătate de veac în urmă, au fost aduse ieri la lumină de specialiștii Institutului de Investigare a Crimelor Comunismului din România (IICCR) și de procurorii militari

► Bătrânii din Glodghilești își amintesc ca prin ceață povestea lui Iosif Orșa (foto mic), însă specialiștii IICCR spun că acesta ar fi făcut parte dintr-un grup puternic de partizani ce lupta din munți împotriva comuniștilor

► Arheologii care au lucrat la deshumarea rămășițelor partizanului hunedorean au găsit la Glodghilești, pentru prima dată, glonțul ucigaș în mormântul unei victime a comuniștilor

PAGINILE 6-7

Ziua – 5 iulie 2007

Crima a Securitatii demascata dupa 57 de ani

Ramasitele taranului Iosif Orsa, executat de doi securisti in spatele casei sale la 11 februarie 1950, au fost deshumate pentru a se proba omorul pe care comunistii l-au sters din acte.

Foto: Mediafax

Specialisti din cadrul Institutului de Investigatii a Crimelor Comunismului din Romania au participat ieri la Glodghilesti, judetul Hunedoara, la deshumarea ramasitelor taranului Iosif Orsa, impuscat de comunisti. Pe 11 februarie 1950, Iosif Orsa a fost executat in spatele casei sale din satul Glodghilesti-Zam, comuna Burjuc, de doi securisti imbracati in civil. Era intr-o sambata, iar a doua zi Orsa urma sa fie nas de cununie al unui cuplu de tineri din sat. Crima a zguduit la acea vreme intreaga comunitate hunedoreana, insa cazul a fost musamalizat imediat de autoritati. Potrivit jurnalului Cotidianul, ca si cum nici nu ar fi existat, moartea lui Orsa nici macar nu a fost consemnata in scripte. Dupa 57 de ani, crima Securitatii a fost insa scoasa la iveala de un batran din Deva, care a sesizat in scris Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului. Informatiile oferite de el au fost verificate de investigatori in cadrul unei cercetari

preliminare, iar ieri acestia au participat la deshumarea osemintelor, in prezenta unui procuror si a unui medic legist.

"Pe de-o parte, se presupune ca executia s-a datorat sprijinului pe care Iosif Orsa l-a acordat partizanilor anticomunisti din Muntii Metaliferi. Exista insa si o alta varianta, ca a fost confundat cu o alta persoana cautata de securisti. A fost executat prin impuscarea cu cateva focuri de arma", a spus Andrei Muraru, seful Biroului Cercetari in Arhive din cadrul IICCR. Locul in care taranul hunedorean a fost ingropat de securisti era cunoscut de sateni, insa abia dupa 1990 au indraznit sa-i puna o cruce. (Andrei GHICIUSCA)

<http://www.ziua.ro/display.php?data=2007-07-05&id=223409>

Cotidianul – 6 iulie 2007

Moarte in chinuri cu acordul organelor de Securitate

Taranul din judetul Hunedoara ucis de Securitate in 1950 a fost impuscat, apoi lasat sa moara in chinuri. Cazul este cercetat in dosarul comunismului de la Parchetul Militar.

Securitatea nu viza simpla lichidare a celor pe care ii declara dusmani ai regimului comunist, ci spera ca prin fiecare crima sa dea un exemplu, instaurind teroarea in populatie. Aceste intentii ale Securitatii au fost inca o data demonstrate de cazul taranului Iosif Orsa, din comuna Glodghilesti-Zam, de la poalele Muntelui Metaliferi. Deshumarea sa in aceasta saptamina, dupa ce un batrin din Deva a sesizat Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului (IICCR), a aratat cit de crud actionau securistii. Medicii legisti care au participat la deshumare au stabilit, dupa zona in care a fost gasit glontul tras de securisti, ca acesta nu i-a provocat imediat moartea.

Mihai Bumbes, expert IICCR, in mormintul ad-hoc al lui Iosif Orsa

Glontul a fost gasit linga serparul cu care era incins, deci fusese tras in abdomen si nu avea cum sa-l ucida pe loc, au constatat legistii de la Deva. In toiu iernii, pe 11 februarie, lui Orsa i-a fost refuzat insa ajutorul medical si a fost lasat sa moara in spatele casei sale. „Am aflat ca autoritatile au interzis si familiei sa se apropie de victima timp de mai multe zile, desi datele preliminare arata ca putea fi salvat. Satenii au fost impiedicati sa participe si la inhumarea sa“, spune Andrei Muraru, seful Biroului Cercetari in arhive din cadrul IICCR.

Taranul nu a fost inmormintat in cimitir, ci intr-o poiana din spatele casei, fara nici un fel de serviciu religios. „In Ardeal, prin unele zone, exista traditia inmormintarilor in curtea caselor. In aceasta comuna sint insa mai multe cimitire si cred ca a fost vorba de o interdictie ce le-a fost pusa rudelor, ca o forma de umilinta in plus“, spune Cosmin Budeanca, seful Biroului Muzee-Memorie din cadrul IICCR. Tot ce a fost scos de sub pamint de echipa care a descins in Glodghilesti - fragmentele osoase de craniu si membre, serparul si resturile de sicriu, mai putin glontul - au fost reinhumate, dupa ce preotul din comuna i-a facut lui Iosif Orsa, dupa 57 de ani, slujba de inmormintare.

Desi crima a fost stabilita cu certitudine, ramine inca incert mobilul ei. Oamenii ce au fost contemporani cu Iosif Orsa si mai sint inca in viata nu stiu ca acesta sa fi avut vreo apartenenta politica. El era insa mai instarit - avea o moara - si putea trece in categoria chiaburilor. „Este posibil ca el sa fi sustinut si partizanii, caci pe Valea Muresului a activat un grup destul de mare, condus de maiorul Duma. Se stie ca Orsa avea legaturi cu un preot ce a fost executat la Sibiu“, spune Cosmin Budeanca.

Ramasitele taranului din Hunedoara au fost gasite la 1,8 metri adincime

Odata intrati in vizorul Securitatii, taranii fie fugeau in munti, fie pactizau. „Se stie ca Orsa mai fusese retinut de Securitate. Probabil ca a refuzat compromisul“, spune Budeanca.

Dupa povestirile Vergheliei Iacob, in virsta de 81 de ani, ce urma sa fie cununata chiar a doua zi de Iosif Orsa, pe 11 februarie 1950 mai multe masini cu securisti au inceput sa-l caute prin sat. Cind l-au gasit, acesta a incercat sa fuga pe dealul din spatele casei si a fost impuscat. „Este prematur sa stabilim autorii, mai ales ca pot fi grade diferite de vinovatie. Cineva a apasat pe tragaci, dar altcineva

a dat ordinul, a instigat la crima. Glontul va fi supus unei analize balistice si, dupa ce va fi identificat tipul de arma cu care s-a tras, se va vedea ce forte s-au deplasat atunci in zona“, spune Radu Ilina, prim-procurorul Parchetului Militar Timisoara, ce a fost prezent la deshumare. Cazul Iosif Orsa a fost deja inclus in dosarul de la Sectia Parchetelor Militare, deschis in 2007, care vizeaza toate crimele comise de comunisti. „Daca exista autori in viata, ei vor fi supusi anchetei“, spune procurorul.

<http://www.cotidianul.ro/index.php?id=12069&art=31800&diraut=63&cHash=516ca88bc7>